

लोक सेवा आयोग
नेपाल लेखापरीक्षण सेवा, राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, निर्देशक (उपसचिव वा सो सरह) पदको खुला र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र :- सेवा सम्बन्धी

१. सार्वजनिक वित्तीय व्यवस्थापन र प्रतिवेदन प्रणाली

- १.१. सरकारी बजेट, लेखा र लेखापरीक्षणका सिद्धान्त, उद्देश्य र प्रक्रिया
- १.२. नेपालमा सरकारी लेखा र लेखापरीक्षणको विकास
- १.३. वित्तीय (Financial), परिपालना (Compliance) एवं कार्यमूलक (Performance) लेखापरीक्षणको अवधारणा र प्रकृया
- १.४. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको अवधारणा, आवश्यकता र अभ्यास
- १.५. आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व
- १.६. संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारको आर्थिक कार्य प्रणाली
- १.७. सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन
- १.८. एकल कोष खाता प्रणाली (Treasury Single Account - TSA) र राजस्व सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (Revenue Information Management System- RIMS) को वित्तीय कार्य सञ्चालन र प्रतिवेदनमा प्रभाव
- १.९. नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (Nepal Public Sector Accounting Standards-NPSAS), नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मान (Nepal Financial Reporting Standards-NFRS) : अवधारणा यसको कार्यान्वयन र सुधारका क्षेत्रहरु
- १.१०. सरकारी स्वामित्वका संगठित संस्थाको लेखापरीक्षण व्यवस्था

२. नेपालमा महालेखापरीक्षकको व्यवस्था र कार्यहरु

- २.१. महालेखा परीक्षकको काम, कर्तव्य र अधिकार
- २.२. महालेखा परीक्षकको कार्यालयको स्वतन्त्रता, सङ्गठनात्मक स्वरूप र विकास तथा रणनीतिक योजना र सुधार कार्ययोजना
- २.३. लेखापरीक्षकको अधिकार, दायित्व, नैतिकता, निष्ठा र विश्वसनीयता तथा क्षमता विकास
- २.४. सार्वजनिक जवाफदेहिता, सुशासन, कार्य सम्पादन प्रतिवेदन (Performance Reporting) र नियमन कार्य (Regulatory Functions) सम्बद्धनमा महालेखा परीक्षकको भूमिका
- २.५. लेखापरीक्षण योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, प्रतिवेदन, अनुगमन, समन्वय, सुपरिवेक्षण र गुणस्तर आश्वस्तता तथा त्यसबाट नागरिकलाई उपलब्ध लाभ
- २.६. सङ्गठित संस्थाको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन प्रणाली र प्रतिवेदनको पारदर्शिता तथा संस्थाको वित्तीय सुशासनमा परेको प्रभाव
- २.७. लेखापरीक्षण बेरुजु मापन पद्धति, कानूनी व्यवस्था, मार्गदर्शन, वित्तीय व्यवस्थापनमा यसको असर र प्रभाव, विश्वका अन्य सर्वोच्च लेखापरीक्षण संस्थाका असल अभ्यास
- २.८. वैदेशिक ऋण तथा अनुदान प्राप्त र निकासा लेखापरीक्षण व्यवस्था

३. बैधानिक लेखापरीक्षण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय प्रचलन र व्यवहार

- ३.१. सर्वोच्च लेखापरीक्षण संस्थाहरुको ढाँचा, भूमिका एवं कार्यक्षेत्र
- ३.२. सर्वोच्च लेखापरीक्षण संस्थाहरुको अन्तर्राष्ट्रिय सङ्गठन (International Organization of Supreme Audit Institutions-INTOSAI) को भूमिका, महासभा र यसका अंगहरु तथा नेपालका महालेखा परीक्षकको सहकार्य र अन्तरसम्बन्ध

लोक सेवा आयोग
नेपाल लेखापरीक्षण सेवा, राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, निर्देशक (उपसचिव वा सो सरह) पदको खुला र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम

- ३.३. एशियाली सर्वोच्च लेखापरीक्षण संस्थाहरूको सङ्गठन (Asian Organization of Supreme Audit Institution-ASOSAI) को भूमिका र नेपालको लेखापरीक्षण क्षमता अभिवृद्धिमा तिनको योगदान र त्यसबाट प्राप्त लाभ
- ३.४. सर्वोच्च लेखापरीक्षण संस्था (Supreme Audit Institutions -SAIs) का आधारभूत सिद्धान्त (Basic Principles), अन्तर्राष्ट्रिय लेखापरीक्षण मान (International Standards of Supreme Audit Institutions-ISSAIs), निर्देशिका (Guidelines) तथा नेपालमा तिनको कार्यान्वयन अवस्था
- ३.५. लेखापरीक्षण प्रतिवेदनका विषयवस्तु (Issues), कारवाही किनारा सम्बन्धी प्रक्रिया, सार्वजनिक लेखा समितिको भूमिका र यस सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय असल अभ्यासहरू (International Best Practices)
- ३.६. सर्वोच्च लेखापरीक्षण संस्थाको स्वतन्त्रता र स्वायत्तता सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता र अभ्यास
- ३.७. सर्वोच्च लेखापरीक्षण संस्थाको कार्यसम्पादन मापन ढाँचा (SAI Performance Measurement Framework) को अवधारणा, आवश्यकता र औचित्य तथा सो को आधारमा संस्थागत सुधार
- ३.८. लेखापरीक्षण गुणस्तर व्यवस्थापन ढाँचा, गुणस्तर नियन्त्रण र गुणस्तर आश्वस्तता, पुनरावलोकन अभ्यास र प्रक्रिया

४. सरोकारवालासँग लेखा परीक्षणको सहकार्य र सम्बन्ध

- ४.१. संघीय संसद र प्रदेश सभाका सार्वजनिक लेखा समिति र महालेखा परीक्षकको प्रतिवेदन, लेखा समिति निर्णय कार्यान्वयन र सुशासन प्रवर्द्धन
- ४.२. लेखापरीक्षण कार्यान्वयन, नतीजा सम्प्रेषण र कार्यान्वयनमा नेपाल सरकार, विकाश साभेदार र लाभग्राही सङ्गको सहकार्य
- ४.३. भ्रष्टाचार, अख्तियार दुरुपयोग तथा राजस्व चुहावट र सम्पत्ति शुद्धिकरण नियन्त्रणमा लेखापरीक्षणको भूमिका
- ४.४. वित्तीय व्यवस्थापनमा नियमनकारी निकायहरू : नेपाल राष्ट्र बैंक, बीमा समिति, नेपाल धितोपत्र बोर्ड, नेपाल दूरसंचार प्राधिकरण, नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट संस्था, नेपाल लेखामान र लेखापरीक्षण मान बोर्डको भूमिका
- ४.५. राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग एवं अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको काम कारवाहि र महालेखापरीक्षक बीचको अन्तरसम्बन्ध

५. लेखापरीक्षणका नबीन अवधारणा

- ५.१. विपद व्यवस्थापन
- ५.२. दिगो विकास र वातावरणीय
- ५.३. सूचना प्रविधि
- ५.४. विधिविज्ञान
- ५.५. लैङ्गिक
- ५.६. आयोजना हिसाब र बैदेशिक सहायताको लेखापरीक्षण
- ५.७. जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण
- ५.८. सामयिक (Concurrent) लेखापरीक्षण
- ५.९. लेखापरीक्षणमा नागरिक तथा सरोकारवालाहरूको सहभागिता